

Maa- ja metsätalousministeriö avaa haun kansallisen kiertotaloustiekartan avainhankkeen ”Alueellinen kestävä ruokajärjestelmä” toteuttajan valitsemiseksi

Hakuaika: 27.2.–27.4.2017

Taustaa

Sitran, maa- ja metsätalousministeriön, ympäristöministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, elinkeinoelämän ja eri sidosryhmien yhteistyönä syksyllä 2016 valmistui ”Kierrolla kärkeen Suomen tiekartta kiertotalouteen 2016–2025”.

Kiertotalous on talousmalli, jossa tuotanto ja kulutus suunnitellaan siten, että jätettä ei synny, vaan materiaalit ja niiden arvo säilyvät kierrossa. Luonnonvaroja ja biomassoja käytetään kestävällä tavalla ja samalla lisätään ihmisten hyvinvointia ja huolehditaan ympäristöstä. Kiertotaloudessa toimijat täydentävät toisiaan ja tuottavat lisäarvoa toisilleen kierrättämällä tehokkaasti raaka-aineita, teknologiaa, palveluja ja energiaa. Usein tuotteille luodaan lisäarvoa palveluilla sekä digitaalisiin ratkaisuihin perustuvalla älykkyydellä. Kiertotalous tarkoittaa merkittäviä muutoksia kulutustottumuksissa.

Tiekartan yhtenä painopistealueena on kestävä ruokajärjestelmä. Kestävä ruokajärjestelmä ja terveyttä edistävä ravitsemus sen osana tarkoittavat, että tuotettu ruoka edistää terveyttä ja ruuan tuotanto ja kulutus tapahtuvat luonnonvaroja säästäen ja niitä optimaalisesti käyttäen ja kierrättäen luoden lisäarvoa ja kannattavuutta koko ruokajärjestelmään.

Ruuan tuotannon ja kulutuksen ympäristö- ja ilmastovaikutukset ovat mahdollisimman pienet. Syömme sen verran kuin tarvitsemme ja hävikin synty järjestelmässä on mahdollisimman pientä. Sivuvirrat hyödynnetään esimerkiksi ravinteina ja energiana.

Painopistealueen avainhanke on ”Alueellinen ja kestävä ruokajärjestelmä”, mikä tarkoittaa muun muassa sitä, että mahdollisimman paljon käytetyistä tuotantopanoksista tulee alueelta, jolla ruoka tuotetaan ja kulutetaan. Samaten ruokajärjestelmän ravinteet kierrätetään takaisin peltoon kasvien tarvitsemassa määrin ja erilaiset energiantuotantomahdollisuudet käytetään hyväksi. Alueellinen kestävä ruokajärjestelmä perustuu paikallisen ruuan arvostukseen ja paikallisen ruokakulttuurin kehittämiseen. Tavoitteena on etsiä uusia toimintamalleja, joiden avulla koko ruokajärjestelmä olisi kannattavampi, tuottavampi ja omavaraisempi sekä taloudellisesti, ekologisesti, sosiaalisesti ja kulttuurillisesti kestävämpi.

Avainhankkeen tavoite

Avainhankkeen tavoitteena on edistää alueellista kestäväää ja kannattavaa ruuantuotantoa ja luoda sekä toteuttaa kiertotalouteen ja paikallisten resurssien hyödyntämiseen perustuva alueellisen ruokajärjestelmän malli, jota sovelletaan esimerkkialueella käytäntöön.

Hankkeessa kehitetään uusia toimintatapoja alueellisen ruuan tuotannon ja kulutuksen kestävyuden lisäämiseksi. Erityisesti painotetaan kiertotalouden periaatteiden toteutumista koko ruokajärjestelmässä.

Alueellisessa kestävässä kiertotalouteen perustuvassa ruokajärjestelmässä:

- toimijat sitoutuvat yhteiseen tavoitteeseen alueellisen kestävään ruokajärjestelmän kehittämiseksi
- ruuan tuotannossa fossiilisia tuotantopanoksia korvataan mahdollisimman paljon alueelta saatavilla uusiutuvilla tuotantopanoksilla; ruoka tuotetaan oman alueen resurssein
- tuotanto- ja kulutusprosessit optimoidaan ruokahävikin vähentämiseksi ruokajärjestelmän eri vaiheissa jätehierarkian mukaisesti
- tuotetaan nykyistä monipuolisempi valikoima ravitsemuksellisesti laadukasta ruokaa
- uusia palvelukonsepteja kehitetään ja levitetään
- luonnontuotteita hyödynnetään nykyistä laajemmin
- tuotteita kehitetään asiakaslähtöisesti
- digitalisaatiota hyödynnetään
- ruokajärjestelmän kaikkien toimijoiden osaamista parannetaan; tietoisuus oman toiminnan erilaisista vaikutuksista alueella kehitty
- ruuantuotannon valintojen vaikutukset ilmastopäästöihin, ravitsemukseen sekä maaperän rakenteeseen ja laatuun huomioidaan
- ruuan kulutuksen terveys, ympäristö ja ilmastovaikutukset ohjaavat toimijoita kohti kestävämpiä valintoja
- aiemmin alueelta ulosvirrannut rahavirta jää enenevässä määrin alueelle

Tavoitteen saavuttamiseksi hyödynnetään jo olemassa olevien hankkeiden ja kokeilujen tuloksia ja kokemuksia sekä muuta alueilla syntynyttä tietotaitoa.

Hankeilmoituksessa ei määritellä tarkemmin aluetta, vaan hankkeen toteuttajalla on vapaus määrittää alue niin, että se mahdollistaa avainhankkeen tavoitteiden toteutumisen parhaalla mahdollisella tavalla.

Hankkeella tulee olla kokoaikainen hankekoordinaattori.

Avainhankkeen päätehtävät

1. Saattaa yhteen eri toimijoita kehittämään ja kokeilemaan oman alueen voimavaroihin ja tarpeisiin perustuvaa ruokajärjestelmää.
2. Luoda kuluttajien, tuottajien ja julkisen sektorin yhteistyömekanismeja, kokeilla uusia toimintamalleja sekä kehittää ja kannustaa uusia yhteistyömuotoja.

3. Viestiä ravinteiden kierrätyksen ja uusiutuvan energiantuotannon sekä lähiruuan ja ympäristön kannalta kestäväen ruokajärjestelmän merkityksestä oman alueen kilpailukyvyn parantamisessa.
4. Välittää toimijoille tietoa olemassa olevasta tutkimustiedosta, hyvistä toimintatavoista, lainsäädännöstä ja käytännön pilottihankkeista.
5. Etsiä alueelle sopivia toimintamalleja ja luoda toimivia uusia liiketoimintamalleja sekä nostaa esille toimintamallien toteuttamiseen liittyviä haasteita ja ratkaisuja niihin.
6. Tukea ruokajärjestelmän mahdollisuuksia kehittää sekä tuote- että palveluratkaisuja, joissa on mahdollisuuksia vientituotteeksi.
7. Motivoida toimijoita yhteisiin hankkeisiin ja investointeihin sekä välittää tietoa eri rahoitusmahdollisuuksista.
8. Huomioida keskeiset alueelliset kestäväen ruokajärjestelmän kriteerit ja arvioida, mitä on haasteita kriteerien tietopohjassa ja käytettävyydessä. Huomioitavia kriteereitä ovat:
  - aluetalouteen,
  - kasvihuonekaasupäästöjen määrään ja hävikkiin ruokajärjestelmän eri osissa,
  - ravinteiden kiertoon, ja
  - ravitsemukseen.

Avainhankkeen kesto

Hankkeen toteutusaika on 1.6.2017 - 31.12.2018 ja hankkeen rahoitukseen on varattu 150 000 € määräraha.

Hakemusten arviointi

Hankesuunnitelmaa arvioidaan seuraavilla kriteereillä:

Sopivuus haun tavoitteisiin sekä suunnitelman sisältö ja laatu (painoarvo 50 %), joka arvioidaan seuraavasti:

- hanke toteuttaa [kansallisen kiertotaloustiekartan](#) tavoitteita
- hanke toteuttaa hankkeelle asetettuja päätehtäviä
- hankkeen toteuttamissuunnitelman laatu, selkeys, toteuttamiskelpoisuus, tavoitteiden mukaisuus ja vaikuttavuus
- hanke avaa uusia näkökulmia ja esittää innovatiivisia ratkaisuja alueellisen kestäväen ruokajärjestelmän kehittämiseen
- hankkeen tiedotussuunnitelma varmistaa tiedon leviämisen myös alueen ulkopuolelle

Tekijöiden osaaminen (painoarvo 30 %), joka arvioidaan seuraavasti:

- tekijöiden aihealueen tuntemus sekä työkokemus vastaavista hankkeista
- aihealueesta aiemmin tehtyjen hankkeiden ja kokeilujen hyödyntäminen hankkeessa

- hanke on valmisteltu kaikkien keskeisten avainryhmien kuten tuotantopanosten tekijät, tuottajat, alan yritykset, julkinen sektori, kuten maakunnat ja kunnat ja niiden päättäjät sekä kuluttajat kanssa ja niiden sitoumukset hankkeen toteuttamiseen sisältyvät hankehakemukseen.

Kustannustehokkuus (painoarvo 20 %):

- hankesuunnitelman kustannustehokkuus
- hankkeen tai sen osan monistettavuus ja käytettävyys eri alueilla
- toiminnan jatkuvuus julkisen rahoituksen päätyttyä

Arvioinnissa annetaan kullekin arviointikriteerille pisteitä 1-5.

Hakemukset

Haku tehdään maa- ja metsätalousministeriön tutkimus- ja kehittämismäärärahan hakemuslomakkeella. Hakemuslomakkeen kohtaan 3 merkitään rasti kohtaan ”Muu MMM:n rahoitus, mikä:” ja tähän kirjoitetaan ”Alueellinen ruokajärjestelmä” Hakemuslomake täyttöohjeineen löytyy osoitteesta mmm.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/lomakkeet-ja-ohjeet.

Hankehakemukset hankesuunnitelmiseen toimitetaan maa- ja metsätalousministeriön kirjaamoon (kirjaamo@mmm.fi) 27.4.2017 klo 16.15 mennessä ensisijaisesti sähköisenä versiona (allekirjoitettu pdf-tiedosto), samoin liitteet mieluiten pdf-muodossa. Jos sähköinen toimitus ei ole mahdollista, hakemus toimitetaan paperiversiona osoitteeseen Maa- ja metsätalousministeriö, PL 30, 00023 VALTIONEUVOSTO (Käyntiosoite: Hallituskatu 3, 00170 Helsinki).

Viestiin tai kirjeeseen merkitään ”Alueellinen ruokajärjestelmä” haku.

Lisätietoja maa- ja metsätalousministeriöstä:

neuvotteleva virkamies Marja-Liisa Tapio-Biström, puh. 0295 162 400
marja-liisa.tapio-bistrom@mmm.fi

neuvotteleva virkamies Birgitta Vainio-Mattila, puh. 0295 162 346
birgitta.vainio-mattila@mmm.fi